ANTON VAN ZANTBEEK

Rijkdom heeft geen wortels, maar vleugels

Londen is een mondiale hotspot waar vermogenden van over de hele wereld samenstromen. In Londen is er een zeer exclusieve bubbel. Zeggen dat je in Londen woont, staat erg chic, omdat je daarmee eigenlijk zegt dat je puissant rijk bent.

Sinds 2024 is dat veranderd. Er is een omvangrijke exodus op gang gekomen. Geen Bijbelse exodus van verschoppelingen. Nee, een uittocht van de superrijke elite en haar miljarden. Kwantificeren is altijd gevaarlijk, maar het gaat duidelijk niet om wisselgeld. Volgens het financieel persagentschap Bloomberg zou al voor 160 miljard dollar vermogen vertrokken zijn. De Sunday Times Rich List 2026 meldt dat een groot aantal van de namen van 2024 niet langer in de lijst voorkomt.

De hoofdoorzaak van die plotse exodus? Belastingverhogingen die de rijke elite als uiterst onredelijk ervaart. Men schafte met één pennentrek het fiscale voordeel voor de inkomstenbelasting af. Het gaat om het roemruchte *non domiciled residence*-regime. Het resultaat was een fiscale systeemshock voor vermogenden.

Ik durf te betwijfelen of die afschaffing de enige oorzaak van de uittocht is. In dezelfde beweging is immers beslist dat nalatenschappen van die superrijke groep niet langer fiscaal vrijgesteld blijven, maar zullen worden belast tegen een vlak tarief van 40 procent. Er is bovendien een zogenoemde *tail period* van drie tot tien jaar aan gekoppeld. Dat wil zeggen dat je erfgenamen, ook al woon je niet meer in het Verenigd Koninkrijk, tot tien jaar na je verhuizing toch nog 40 procent moeten betalen.

Het gevolg van zo'n disruptieve fiscaliteit is voorspelbaar. Iedereen vlucht halsoverkop naar de nooduitgang. En dat is gebeurd. Zo verliet de Indiase staalmagnaat Lakshmi Mittal Londen nadat hij er dertig jaar had gewoond. Hij trok met zijn geschatte vermogen van 15,4 miljard pond naar Genève en Dubai.

Noorwegen levert een ander voorbeeld van weinig doordacht fiscaal beleid. Het land heft een jaarlijkse vermogensbelasting. In 2022 en 2023 werd die verhoogd, en tegelijk steeg de belasting op dividenden van 32 naar bijna 38 procent. Bij die dubbele belastingverhoging werd onvoldoende rekening gehouden met het feit dat veel ondernemers eerst een dividend uit hun bedrijf moeten halen, voordat die uitkering jaarlijks kan worden belast. Dat dividend kost op zich ook weer belasting. Dat alles maakt dat de gecombineerde jaarlijkse belastingdruk in Noorwegen oploopt tot 1,4 procent.

Het gevolg laat zich raden. Veel Noorse ondernemers verhuisden naar plaatsen waar ze niet jaarlijks worden kaalgeplukt. De bekendste vertrekker was de industrieel Kjell Inge Røkke. Hij verhuisde met zijn vermogen van bijna 2 miljard euro naar Zwitserland. Alleen al door het vertrek van deze ene persoon is de Noorse belastingdienst sinds 2022 jaarlijks een bedrag van ongeveer 18 miljoen euro misgelopen.

Beide voorbeelden bewijzen dat ook op het gebied van vermogensbelastingen de kruik zolang te water gaat tot ze barst. Die gebarsten kruik vervolgens herstellen, is zelfs met Soudal Fix ALL-lijm niet vanzelfsprekend.

Een fiscale systeemshock is onwenselijk. Een politiek van kleine stappen werkt beter, zolang de belastingdruk niet overdreven is.

Slimme overheden leren van de fouten van andere landen. Als België vermogenden nog meer wil laten bijdragen, bijvoorbeeld door een rijkentaks in te voeren of de effectentaks voor de zoveelste keer te verhogen, moet de overheid dus de lessen trekken uit vergelijkbaar beleid elders. Het Verenigd Koninkrijk leert dat een fiscale systeemshock onwenselijk is. Dan werkt een politiek van kleine stappen veel beter. Maar ook zo'n beleid kent grenzen. Dat bewijst Noorwegen, waar de gecombineerde belastingdruk jaar na jaar verhoogde tot die overdreven werd, wat dan een emigratiegolf veroorzaakte. Rijkdom heeft geen wortels, maar vleugels.

DE AUTEUR IS PARTNER BIJ RIVUS ADVOCATEN EN GASTDOCENT AAN DE FISCALE HOGESCHOOL